
พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

บทนำ

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม คืออะไร ๑
ทำไมต้องมีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๒
ประโยชน์จากการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๓
วิธีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแลดล้อม ๓
ส่วนประกอบสำคัญของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๔
กระบวนการมีส่วนร่วม ๖

เนื้อหา

การประกาศเขตพื้นที่และการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตราที่เกี่ยวกับเรื่องพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ๘
ประเภทของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๑๙
ลักษณะของพื้นที่ที่เข้าข่ายในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๒๐
มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๓๐
กระบวนการและขั้นตอนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๓๒

การบังคับใช้และการดำเนินการภายหลังการมีผลใช้บังคับ

การบังคับใช้ ๓๖
ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๓๗
การกำกับ ดูแล และ ติดตามผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๓๙
การติดตามและประเมินผล การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๔๑
ความรับผิดชอบในคดีสิ่งแวดล้อม ๔๒
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๔๖
กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ๕๐

บทนำ

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม คืออะไร

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ไม่มีการกำหนดคำนิยามไว้เป็นการเฉพาะ แต่โดยลักษณะแล้วหมายถึง พื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่กำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๓-๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยเป็นกลไกทางกฎหมายที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการยับยั้งการดำเนินการหรือส่งเสริมการดำเนินการใดๆ อันเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ควบคู่กับการดำเนินการด้วยวิธีอื่นๆ ต่อไป

ทำไมต้องมีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ประกาศขึ้นเพื่อ

- ป้องกันพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป พื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย พื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ ที่ยังไม่มีกฎหมายในเรื่องของการอนุรักษ์เข้ามาคุ้มครองดูแลพื้นที่จากการถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์
- ควบคุมและแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงเข้าขั้นวิกฤตในพื้นที่ที่มีกฎหมายต่างๆ ควบคุมอยู่แล้วให้กลับคืนสู่สภาพเดิมภายในกำหนดระยะเวลา
- ควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และคุ้มประโยชน์มากที่สุด

ประโยชน์จากการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ และคุ้มครองให้ดำรงอยู่ได้อย่างสมดุลตามระบบนิเวศน์ธรรมชาติ และคงความสมบูรณ์ เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้ใช้เป็นฐานทรัพยากร และได้อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

- ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงเข้าขั้นวิกฤตในพื้นที่ได้รับการแก้ไขและควบคุมตลอดจนสภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้รับการฟื้นฟู

- ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน โดยการประสานและร่วมมือในการป้องกันดูแลรักษาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- ประชาชนยังคงสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง

บนทางเท้าที่ผ่านไป
ในถนนสายเก่าของภูเก็ต

วิธีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ หมวด ๓ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ ๓ เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม มาตรา ๔๓ - ๔๕ กำหนดให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยออกเป็นประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกฎกระทรวง แล้วแต่กรณี

กรณีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยออกเป็นกฎกระทรวง ต้องปรากฏว่าเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายตามมาตรา ๔๓ ทั้งนี้การออกเป็นกฎกระทรวง จะมีผลบังคับใช้ต่อเนื่องจนกว่าจะมีการปรับปรุงกฎกระทรวง เนื่องจากพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นไม่มีกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์คุ้มครองดูแลพื้นที่ กฎกระทรวงจะทำหน้าที่สงวนรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่

กรณีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยออกเป็นประกาศกระทรวงฯ ต้องปรากฏว่าเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายตามมาตรา ๔๕ ทั้งนี้การออกเป็นประกาศกระทรวงฯ จะมีระยะเวลาในการบังคับใช้ เนื่องจากประกาศกระทรวงฯ จะทำหน้าที่เสริมกฎหมายอื่นๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นแล้ว โดยจะทำหน้าที่ฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจนอยู่ในภาวะวิกฤตให้มีสภาพดีขึ้นซึ่งเมื่อเข้าสู่ภาวะปกติแล้วก็ให้เป็นกลไกของกฎหมายที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ทำหน้าที่คุ้มครอง ควบคุมพื้นที่ต่อไป

ส่วนประกอบสำคัญของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ เขตพื้นที่ที่ประกาศให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ต้องมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน ให้ครอบคลุมทรัพยากรที่ต้องการสงวนรักษา หรือครอบคลุมเหตุปัจจัยต่างๆ ทั้งในพื้นที่ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และพื้นที่ที่ปัญหานั้นส่งผลกระทบไปถึง หรือพื้นที่ที่คาดว่าเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบตามมา เพื่อให้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมสามารถคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดพื้นที่และขอบเขตนั้นมีที่มาจากความต้องการของท้องถิ่น หรือ นโยบายของรัฐ ได้ทั้งสองกรณี โดยลักษณะของพื้นที่นั้นต้องเข้าลักษณะพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ หรือมาตรา ๔๕

ซึ่งหมายถึง เมื่อจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดพิจารณาแล้วว่า ในท้องที่ของตนมีพื้นที่ที่สมควรได้รับการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๓ หรือมาตรา ๔๕ ก็สามารถเสนอมายังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ หรือส่วนราชการต่าง ๆ เห็นสมควรประกาศให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณค่าทั้งทางธรรมชาติ ศิลปกรรม ระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นๆ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเข้าขั้นวิกฤต สำนักงานนโยบายฯ ก็จะดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมขึ้น

มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม คือ มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้คุ้มครองทรัพยากรหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยมีกรอบในการกำหนดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ การกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมต้องสอดคล้องกับลักษณะของทรัพยากรและบริเวณแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องการคุ้มครองหรือต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่รวมทั้งมาตรการจะต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้

การกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินการได้สองทาง คือ ท้องถิ่นดำเนินการเอง หรือส่วนกลางดำเนินการร่วมกับท้องถิ่น โดยขอบเขตของเนื้อหาสาระของมาตรการต้องเป็นไปตามกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ตามที่ปรากฏในมาตรา ๔๔

ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นไปเพื่อสงวนรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่มิให้ถูกทำลายเสียหายและเสื่อมโทรมมากขึ้น และเพื่อฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจนอยู่ในภาวะวิกฤติให้มีสภาพดีขึ้นและสามารถสงวนไว้สำหรับเป็นแหล่งทรัพยากรในอนาคต

กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เป็นหลักการสำคัญของการดำเนินการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะเป็นการจำกัดสิทธิบางส่วนของประชาชน จึงทำให้เกิดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกระทำหรือประกอบกิจการในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้แก่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้ ต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยในทุกขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ขั้นตอนเริ่มต้น

ร่วมพิจารณาเหตุแห่งความจำเป็นในการดำเนินการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือ แก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้กลไกการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนระหว่างการดำเนินการ

ร่วมพิจารณากำหนดขอบเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และสอดคล้องกับเหตุปัจจัยแห่งปัญหาที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนหลังจากที่มีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมแล้วโดยกฎหมาย

ร่วมปฏิบัติตามและกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้

เนื้อหาเรื่อง
พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๑. การประกาศเขตพื้นที่และการกำหนด
มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
๒. การบังคับใช้และการดำเนินการ
ภายหลังการมีผลใช้บังคับ

การประกาศเขตพื้นที่
และการกำหนดมาตรการ
คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตราที่เกี่ยวกับเรื่องพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕

นิยามศัพท์

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"สิ่งแวดล้อม" หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น

"คุณภาพสิ่งแวดล้อม" หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

"มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม" หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียงและสภาวะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

"มลพิษ" หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่นๆ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้ความหมายรวมถึงรังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่นๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

"แหล่งกำเนิดมลพิษ" หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใดๆ หรือสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ

"น้ำเสีย" หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปน หรือปนเปื้อนอยู่ในของเหลวนั้น

"โรงงานอุตสาหกรรม" หมายความว่า โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

"อาคาร" หมายความว่า อาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

"เขตอนุรักษ์" หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่มีกฎหมายกำหนด

สิทธิและหน้าที่ของบุคคล

มาตรา ๖

"เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใดๆ อันเป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(๓) การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ ตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการนั้นบัญญัติไว้"

การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

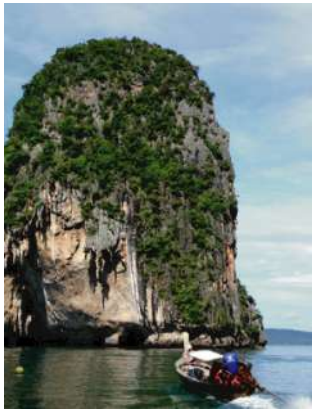
มาตรา ๓๓

ในกรณีที่เห็นสมควร ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดตามมาตรา ๓๒ เป็นพิเศษ สำหรับในเขตอนุรักษ์หรือเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ หรือเขตพื้นที่ตามมาตรา ๔๕ หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๙

มาตรา ๓๗

เมื่อได้ประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๙ มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้แจ้งให้จังหวัดนั้นจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกตามความเหมาะสม

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดสำหรับเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๙ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามมาตรา ๖๐ มารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดด้วย

ในกรณีที่จังหวัดใดไม่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๙ แต่ประสงค์จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน ผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดนั้นอาจจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติก็ได้

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๔๓

ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๔๔

ในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๓ ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ไว้ในกฎกระทรวงด้วย

(๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(๒) ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(๓) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้น ให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(๔) กำหนดวิธีการจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น รวมทั้งการกำหนดขอบเขต หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่นั้น

(๕) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพของพื้นที่นั้น

มาตรา ๔๕

ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยทันที และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามมาตรา ๔๔ ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองและกำหนดระยะเวลาที่ใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น

การขยายระยะเวลาตามประกาศในวรรคสอง ให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การจัดทำรายงาน และการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๔๗

ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ เป็นโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้นจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอขอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอตามวรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีอาจขอให้บุคคลหรือสถาบันใดซึ่งเป็นผู้ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทำการศึกษาและเสนอรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

สำหรับโครงการหรือกิจการของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา ๔๖ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้น จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙

มาตรา ๔๘

ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ เป็นโครงการหรือกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือดำเนินการ ให้บุคคลผู้ขออนุญาตเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายนั้น และต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการเสนอรายงานดังกล่าว อาจจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ก็ได้

ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายรอการสั่งอนุญาตสำหรับโครงการหรือกิจการตามวรรคหนึ่งไว้ก่อน จนกว่าจะทราบผลการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๙ จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา หากเห็นว่ารายงานที่เสนอมามิได้จัดทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ วรรคสอง หรือมีเอกสารข้อมูลไม่ครบถ้วน ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งให้บุคคลผู้ขออนุญาตที่เสนอรายงานทราบภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น

ในกรณีที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาเห็นว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมาถูกต้องและมีข้อมูลครบถ้วน หรือได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนตามวรรคสามแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับรายงานดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาต่อไป

การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น หรือผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย

มาตรา ๔๙

การพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการตามมาตรา ๔๘ ให้กระทำให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ้าคณะกรรมการผู้ชำนาญการมิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบ หรือในกรณีที่ให้ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายสั่งอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาตได้

ในกรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการไม่ให้ความเห็นชอบ ให้เจ้าหน้าที่รอการสั่งอนุญาตแก่บุคคลผู้ขออนุญาตไว้ก่อน จนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมผู้ชำนาญการสั่งให้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมหรือจัดทำใหม่ทั้งฉบับตามแนวทางหรือรายละเอียดที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการกำหนด

เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมหรือได้จัดทำใหม่ทั้งฉบับแล้ว ให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้เสนอรายงานดังกล่าว แต่ถ้าคณะกรรมการผู้ชำนาญการมิได้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการเห็นชอบและให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสั่งอนุญาตแก่บุคคลผู้ขออนุญาตได้

ในกรณีที่เห็นเป็นการสมควร รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โครงการหรือกิจการตามประเภทและขนาดที่ประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๖ ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการขอต่ออายุใบอนุญาตสำหรับโครงการหรือกิจการนั้น ตามวิธีการเช่นเดียวกับการขออนุญาตด้วยก็ได้

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๙๙

ผู้ใดบุกรุกหรือครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าไปกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลาย ทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ หรือก่อให้เกิดมลพิษอันมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กำหนดตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๔ หรือตามประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเภทของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามที่ปรากฏอยู่ในมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ควรสงวนรักษาไว้ ได้แก่ พื้นที่ที่มีคุณลักษณะและเงื่อนไขตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๓

๒. พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ปัญหา ได้แก่ พื้นที่ที่มีคุณลักษณะและเงื่อนไขตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๕

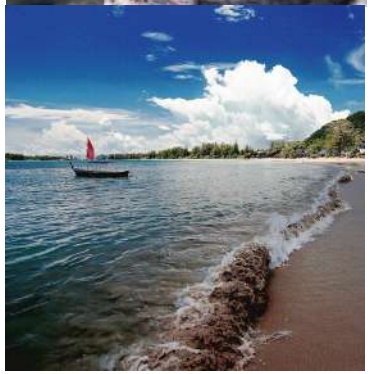
ลักษณะของพื้นที่ที่เข้าข่ายในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

คุณลักษณะและเงื่อนไข ของพื้นที่ที่เข้าข่ายในการได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น มีหลักเกณฑ์ปรากฏอยู่ในมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

พื้นที่ที่เข้าข่ายการเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ ได้แก่

๑. พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นต้นน้ำลำธาร

หมายถึง พื้นที่อันเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารต่างๆ และรวมถึงตาน้ำเล็กๆ จนไปถึงน้ำตก

๒. พื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป

หมายถึง พื้นที่ที่มีสภาพทางธรรมชาติโดดเด่นเป็นพิเศษมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ โดยทั่วไป ซึ่งมีความสำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงสภาพตามธรรมชาตินั้นอย่างยั่งยืนตลอดไป เช่น ป่าพรุ ถ้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำแนวปะการังในทะเล เป็นต้น

๓. พื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย

หมายถึง พื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่เปราะบางซึ่งอาจจะได้รับความเสียหายโดยง่ายจากการกระทำของมนุษย์ เช่น แนวปะการังในทะเล ถ้ำที่มีหินงอกหินย้อย พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายาก เป็นต้น

๔. พื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์

หมายถึง พื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือศิลปกรรม ที่สมควรจะได้รับการปกป้องรักษา คุ้มครอง อนุรักษ์ ไว้ไม่ให้สูญหาย หรือถูกทำลายไป โดยเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัดวาอาราม พระราชวัง แหล่งชุมชนในอดีต ซึ่งได้รับการยอมรับและยกย่องว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรม เช่น แหล่งชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ แนวกำแพงเมือง เป็นต้น

๕. พื้นที่ตามข้อ ๑-๔ ดังที่กล่าวข้างต้น จะต้องยังมิได้ถูกประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์

ซึ่งหมายความว่า พื้นที่ดังกล่าวนั้นจะต้องไม่เป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนรักษาสภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าจะเป็นกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นก็ตาม

ทั้งนี้ "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า" หมายถึง พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และพื้นที่ดังกล่าวนั้นต้องเป็นที่ดินที่มิได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

"เขตอุทยานแห่งชาติ" หมายถึง ที่ดินทั่วๆไป รวมทั้งภูเขา ห้วย หนอง คลองบึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ ที่ชายหาดและชายหาด ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มิให้ถูกทำลายไปเพราะเป็นพื้นที่ที่มีสภาพน่าสนใจ ควรค่าแก่การรักษาให้คงอยู่ตามธรรมชาติเช่นเดิม ทั้งนี้ ต้องเป็นที่ดินที่มิได้อยู่ในกรรมสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

"เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว" หมายถึง เขตที่หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกำหนดให้เป็นพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ต้องสงวนไว้เป็นของรัฐและให้อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานดังกล่าวตามกฎหมาย

"เขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ" หมายถึง พื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นที่มีกฎหมายให้อำนาจในการประกาศกำหนดคุ้มครองเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายนั้นๆ กำหนด เช่น พื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยการประมง เป็นต้น

ลักษณะของพื้นที่ที่เข้าข่ายมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมมาตรา ๔๓

ประเภทพื้นที่	พื้นที่	คุณลักษณะพื้นที่ที่เข้าข่ายมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
พื้นที่ต้นน้ำลำธาร	พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ	พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ที่จำแนกตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่ควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะ เนื่องจากว่าอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง ต้องมีมาตรการสงวนและรักษาไว้เป็นต้นน้ำลำธารและเป็นทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ
	พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ บี	พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ บี ที่จำแนกตามมติคณะรัฐมนตรีพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ บี ที่จำแนกตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่ควรสงวนไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะ แต่มีสภาพป่าส่วนใหญ่พื้นที่ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการใช้พื้นที่ในรูปแบบอื่น การใช้ที่ดินหรือการพัฒนารูปแบบต่างๆ ต้องมีมาตรการควบคุมเป็นพิเศษ
แหล่งน้ำ	แหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติและระดับชาติ	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติ ในทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ และ มติ ครม.เมื่อวันที่ ๓ พ.ย.๕๒ (พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม)
	แหล่งน้ำที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ระบบนิเวศ มีความหลากหลายของกิจกรรม	แหล่งน้ำที่มีความสำคัญ และอยู่ในแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาสภาพแวดล้อมแม่น้ำ คู คลอง

ประเภทพื้นที่	พื้นที่	คุณลักษณะพื้นที่ที่เข้าข่ายมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
	แหล่งน้ำที่มีคุณค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาเฉพาะแหล่ง	แหล่งน้ำที่เป็นแหล่งอาศัย หากิน และเพาะพันธุ์ของสัตว์ที่เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ใกล้ถูกคุกคาม หรือเป็นแหล่งพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูกคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น เช่น พื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (important Bird Area : IBA)
ชายฝั่งทะเล	พื้นที่ที่อยู่ในเขตน้ำขึ้นน้ำลง พื้นที่ภายในหรืออยู่ติดกับสภาพแวดล้อมทางทะเล หรือบริเวณพื้นท้องทะเล ซึ่งรวมไปถึงมวลน้ำและสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์	ชายฝั่งทะเลที่พบว่าเป็นแหล่งอาศัย หากิน และเพาะพันธุ์ของสัตว์ที่เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ใกล้ถูกคุกคาม ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ พื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (important Bird Area : IBA)
		ชายฝั่งที่เป็นแหล่งปะการังหรือแหล่งหญ้าทะเล
		ชายฝั่งทะเลที่พบว่าเป็นแหล่งพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูกคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		ชายฝั่งทะเลที่มีลักษณะทางธรณีวิทยา ภูมิศาสตร์ โบราณคดี หรือมีโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดี หายากหรือเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม
		ชายฝั่งทะเลที่มีการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงในอัตรามากกว่า ๕ เมตรต่อปี และยังไม่มีแนวโน้มที่จะมีการกัดเซาะมากขึ้น
เกาะ		เกาะที่พบว่าเป็นแหล่งอาศัย หากิน และเพาะพันธุ์ของสัตว์ที่เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ใกล้ถูกคุกคาม ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ พื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (important Bird Area : IBA) พื้นที่สงวนชีวมณฑล (Biosphere Reserve)
		เกาะที่พบว่าเป็นแหล่งพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูกคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		เกาะที่เป็นแหล่งอาศัยของชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีความเป็นอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
		เกาะที่มีลักษณะทางธรณีวิทยา ภูมิศาสตร์ โบราณคดี หรือมีโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดี หายากหรือเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม
		เกาะที่เป็นแหล่งปะการังหรือแหล่งหญ้าทะเล
ป่าไม้	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย	พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่จำแนกให้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ และยังไม่มีการใช้ประโยชน์ใดนอกจากการคงสภาพป่าไม้
	พื้นที่ป่าเพื่อการคุ้มครองสัตว์ป่า	พื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งอาศัย หากิน และเพาะพันธุ์ของสัตว์ที่เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ใกล้ถูกคุกคาม หรือเป็นแหล่งพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูกคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN
	พื้นที่ป่าเพื่อการคุ้มครองพรรณพืช	พื้นที่ป่าที่เป็นแหล่งพรรณพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณพืชที่ถูกคุกคาม พรรณพืชหายาก และพรรณพืชเฉพาะถิ่น ตามแนวทางการจัดสถานภาพของ IUCN และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเภทพื้นที่	พื้นที่	คุณลักษณะพื้นที่ที่เข้าข่ายมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
แหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์	๑) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เรื่อง การประกาศแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์เนื่องในปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ ๑ ๒) แหล่งธรรมชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์หรือนิทานพื้นบ้าน มีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์หรือโบราณคดี เป็นโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดี หายากหรือเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม หรือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือที่เคารพบูชา
	แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ	แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ที่ได้รับการประกาศขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ
	แหล่งมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย	แหล่งมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ที่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ได้พิจารณาเห็นว่ามรดกทางธรรมชาติที่มีคุณค่าความโดดเด่นเป็นพิเศษสมควรได้รับการพิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อเบื้องต้นไว้เพื่อพิจารณาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าในรายละเอียดสำหรับการนำเสนอเป็นแหล่งมรดกโลกต่อไป
	แหล่งธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิชาการด้านธรณีวิทยา	แหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา แหล่งแร่แบบฉบับ แหล่งหินแบบฉบับ แหล่งธรณีวิทยาโครงสร้าง แหล่งธรณีสัณฐาน แหล่งพุน้ำร้อน แหล่งลำดับชั้นหินแบบฉบับ และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ (Fossil) ที่มีคุณลักษณะตามคู่มือการสำรวจและประเมินแหล่งธรณีวิทยาเพื่อกำหนดเป็นแหล่งอนุรักษ์ธรณีวิทยา และแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการ (๒๕๕๕) ดังนี้ ๑) มีลักษณะเด่นที่ทำให้แหล่งธรณีวิทยานั้นๆแตกต่างจากแหล่งธรณีวิทยาอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน ๒) มีความหลากหลายของแหล่งธรณีวิทยาประเภทต่างๆ ในบริเวณเดียวกัน ๓) เป็นแหล่งธรณีวิทยาที่หายากแตกต่างจากแหล่งธรณีวิทยาอื่นๆ ประเภทเดียวกัน ๔) แหล่งธรณีวิทยานั้นบ่งบอกถึงธรณีประวัติเกี่ยวกับยุคต่างๆ ทางธรณีวิทยา เหตุการณ์พิเศษทางธรณีวิทยา หรือข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโบราณ
แหล่งศิลปกรรม	แหล่งศิลปกรรม ที่มีการประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม	๑) โบราณสถาน สถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถาปัตยกรรม ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่จะต้องได้รับการดูแลรักษาไว้เพื่อเป็นสมบัติให้แก่อนุชนรุ่นหลัง ๒) สิ่งที่มนุษย์ได้สร้างหรือกำหนดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันด้วยความสามารถสติปัญญากำลังกายกำลังใจ และได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าในทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และเทคโนโลยี ศิลปกรรม
	แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม	แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ที่ได้รับการประกาศขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

ประเภทพื้นที่	พื้นที่	คุณลักษณะพื้นที่ที่เข้าข่ายมีความเหมาะสมในการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นที่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ได้พิจารณาเห็นว่า มีคุณค่าความโดดเด่นเป็นพิเศษสมควรได้รับการพิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อเบื้องต้นไว้เพื่อพิจารณาดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินคุณค่าในรายละเอียดสำหรับการนำเสนอเป็นแหล่งมรดกโลกต่อไป
	เมืองโบราณ/เมืองเก่า	๑) เมืองโบราณ/เมืองเก่าที่ประกาศเขตตามมติคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๑ ๒) เมืองโบราณ/เมืองเก่า • ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะหรือที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะจำเพาะของสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ • มีรูปแบบผสมผสานสถาปัตยกรรมต่างถิ่น หรือมีลักษณะเป็นรูปแบบวิวัฒนาการทางสังคมที่สืบต่อมาในยุคต่างๆ • เมืองหรือบริเวณของเมืองที่เคยเป็นตัวเมืองดั้งเดิมในสมัยหนึ่งและยังคงมีลักษณะเด่นประกอบด้วยโบราณสถาน • เมืองหรือบริเวณของเมืองซึ่งโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งสถาปัตยกรรม มีคุณค่าในทางศิลปะ โบราณคดี หรือประวัติศาสตร์

พื้นที่ที่เข้าข่ายการเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๕ ได้แก่

๑. พื้นที่ที่มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตควบคุมมลพิษแล้ว

ซึ่งหมายถึง พื้นที่นั้นต้องเป็นพื้นที่ที่มีกฎหมายอื่นควบคุมพื้นที่อยู่แล้ว ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนรักษาสภาพธรรมชาติ เขตผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เขตควบคุมอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม เขตควบคุมมลพิษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

"เขตผังเมืองรวม" หมายถึง เขตพื้นที่ที่ได้มีการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

"เขตผังเมืองเฉพาะ" หมายถึง เขตพื้นที่ที่ได้ตราเป็นพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

"เขตควบคุมอาคาร" หมายถึง เขตพื้นที่ที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาให้ใช้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคารในเขตพื้นที่ที่กำหนดนั้นเพื่อความมั่นคง แข็งแรงของอาคารและความปลอดภัยของสาธารณชน

"เขตนิคมอุตสาหกรรม" หมายถึง เขตประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้กำหนดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

"เขตควบคุมมลพิษ" หมายถึง เขตท้องที่ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติออกประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่นั้นๆ มีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีความร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้หามาตรการในการควบคุม ลดและขจัดมลพิษในเขตท้องที่นั้น

๒. พื้นที่เหล่านั้นมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยทันที

ซึ่งหมายความว่า พื้นที่ดังกล่าวในข้อ ๑ นั้น ถึงแม้จะมีกฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมในแต่ละเรื่องไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้น ในระดับรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต ทำให้ต้องได้รับการแก้ไขในทันที

ทั้งนี้ คำว่าปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต หมายถึง ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในขั้นล่อแหลมต่ออันตราย หรืออยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ เนื่องจากในเรื่องของสิ่งแวดล้อมนั้น หลักการคือการระวังไว้ก่อน เพราะถ้าต้องรอให้ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจนอยู่ในระดับที่เห็นอย่างชัดเจนก่อน จะไม่สามารถปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ถูกคุกคามได้

ประกอบกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถทำได้โดยง่ายแต่การแก้ไขฟื้นฟูทำได้ยาก อีกทั้งต้องใช้เวลายาวนานและงบประมาณสูงหรือในบางครั้งไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพธรรมชาติดังเดิมได้ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่าวิกฤตในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ได้อธิบายความหมายไว้ว่า เป็นคำวิเศษณ์ที่หมายถึง เวลาหรือสถานการณ์ที่อยู่ในขั้นล่อแหลม หรืออยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ หรือจากพจนานุกรม ฉบับมติชน พ.ศ.๒๕๔๗ ที่ได้ให้ความหมายในลักษณะคล้ายกันไว้ว่า หมายถึง เวลา หรือสถานการณ์ที่อยู่ในขั้นที่กำลังจะแตกหักหรือกำลังจะแปรผันไปเป็นอันตราย

๓. หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะแก้ปัญหานั้นได้

หมายความว่า ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงเข้าขั้นวิกฤตในพื้นที่ที่มีกฎหมายอื่นๆ บังคับใช้อยู่นั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนราชการที่กำกับดูแลพื้นที่ หรือส่วนราชการที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เพราะมีกฎหมายบังคับใช้ในพื้นที่ ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้อันเนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หรือไม่มีกลไกที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้

ทั้งนี้ ถ้าหากปรากฏว่าพื้นที่ใดที่มีองค์ประกอบและเงื่อนไขครบถ้วนตามที่ปรากฏในแต่ละมาตราข้างต้นแล้ว ก็จัดว่าเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายการจะได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้

มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเป็นการกำหนดให้พื้นที่ของรัฐหรือพื้นที่เอกชนไม่ว่าจะมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองอยู่ก็ตามที่มีคุณลักษณะพิเศษและยังไม่ได้ถูกประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ หรือเป็นพื้นที่ที่มีกฎหมายคุ้มครองอยู่แล้วแต่ประสบปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตที่จะต้องได้รับการแก้ไขในทันทีซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และนำมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มากำหนดใช้เป็นมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมบังคับเป็นการเฉพาะกับพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นได้ แม้มาตรการดังกล่าวจะเป็นการจำกัดหรือรอนสิทธิของเอกชนที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาถึงประโยชน์โดยรวมจากการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอันจะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นสำคัญ

มาตรการดังกล่าว ได้แก่

(๑) การกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม หมายถึง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะของการคุ้มครอง การส่งเสริม การอนุรักษ์หรือการสงวนรักษา รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เช่น กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ หรือให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

(๒) ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ซึ่งมาตรการในข้อนี้มีผลเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถยับยั้งการดำเนินการที่เป็นสาเหตุของปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้

(๓) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้นให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตรการในข้อนี้เป็นลักษณะของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการหรือกิจกรรมที่คาดว่าน่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(๔) กำหนดวิธีการจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น รวมทั้งการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่นั้น มาตรการในข้อนี้เป็นลักษณะของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดมาตรการในการจัดการกับปัญหาเป็นกรณีๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และลักษณะของปัญหาเป็นเรื่องๆ ไป

(๕) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพของพื้นที่นั้น มาตรการในข้อนี้มีลักษณะที่เปิดกว้างเพื่อรองรับแนวทาง หรือวิธีการต่างๆ ที่นอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ในการคุ้มครองหรือแก้ไขตลอดจนฟื้นฟูสภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุถึงเจตนารมณ์ในการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

กระบวนการและขั้นตอนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน หลักๆ คือ

๑.ขั้นตอนการกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการ

สามารถดำเนินงานได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑.๑ พิจารณาขอบเขตพื้นที่และมาตรการโดยหน่วยงาน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมในการพิจารณา

๑.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้กำหนดนโยบายหรือตามผลการศึกษา แล้วนำเขตพื้นที่และมาตรการไปร่วมพิจารณากับหน่วยงานประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

โดยแต่ละกรณีนั้นมีวิธีการหลักที่นำมาใช้ในการพิจารณาการกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการ ดังนี้

- พิจารณาความสำคัญและสภาพปัญหาของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๔๓ หรือ มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงการพิจารณากำหนดขอบเขตพื้นที่
- พิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามมาตรา ๔๔ ตามความจำเป็นและเหมาะสม
- ประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งภาคประชาชน เอกชน และราชการ
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือร่างกฎกระทรวง ที่ได้รับความเห็นชอบจากพื้นที่และนำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พิจารณาให้ความเห็นชอบ (คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งกำกับดูแลในเรื่องพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม)

๒. ขั้นตอนของกฎหมาย

๒.๑ นำร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือ ร่างกฎกระทรวง ที่ผ่านความเห็นชอบจาก คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดลอมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๒.๒ นำร่างที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

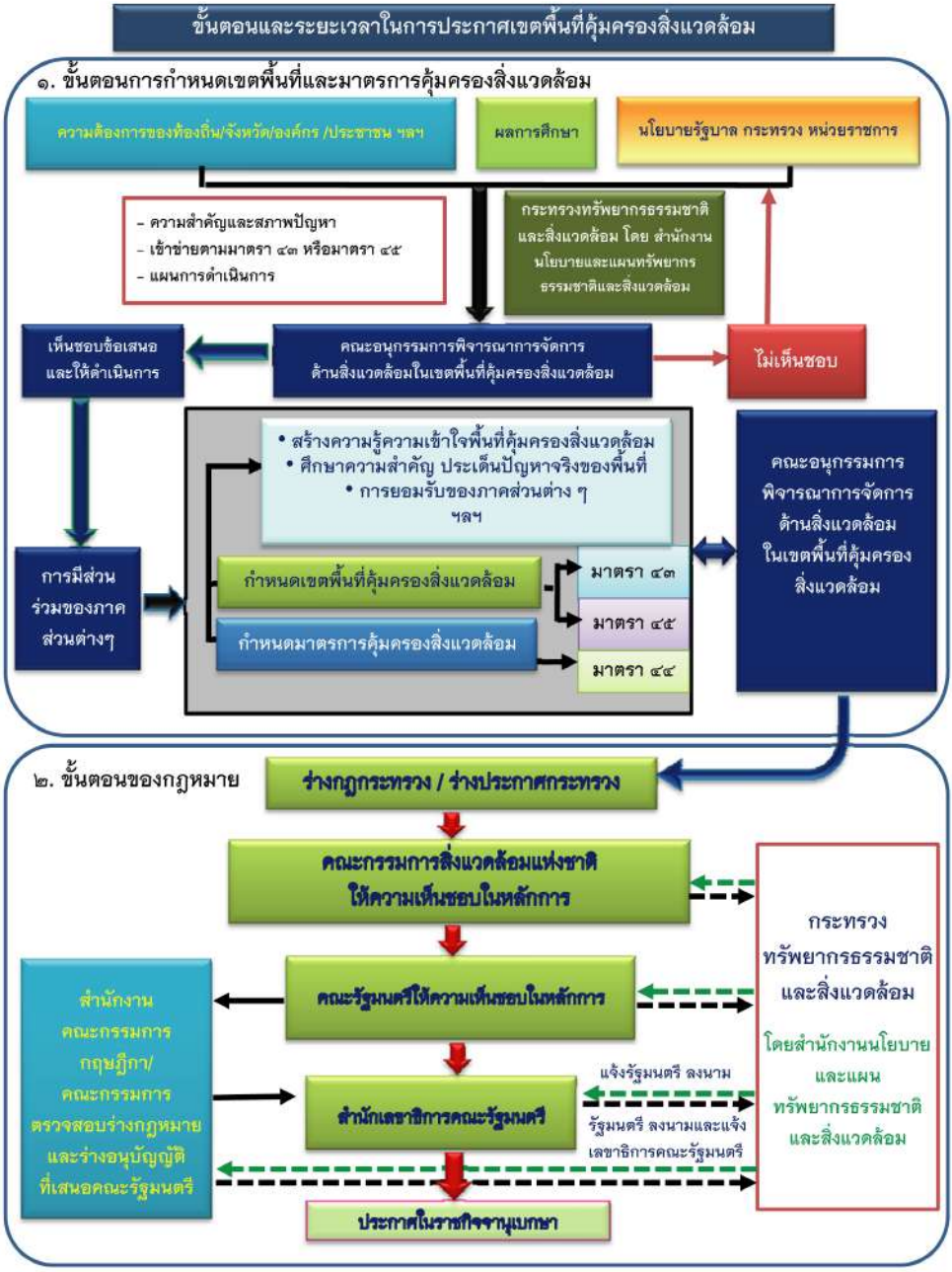
๒.๓ คณะรัฐมนตรี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย

๒.๔ คณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจพิจารณาร่างโดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในการตรวจพิจารณา

๒.๕ คณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งร่างกฎกระทรวงฯ หรือร่างประกาศกระทรวงฯ ที่ตรวจพิจารณาแล้วให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒.๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งร่างกฎกระทรวงฯ หรือร่างประกาศกระทรวงฯให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลงนามในกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๒.๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย และเป็นที่ทราบโดยทั่วกัน

หมายเหตุ : การดำเนินการในขั้นตอนการกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการ ในแต่ละขั้นตอนจำเป็นต้องดำเนินการหลายครั้ง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ

การบังคับใช้
การดำเนินการภายหลัง
การมีผลใช้บังคับ

การบังคับใช้

เมื่อประกาศกระทรวง หรือกฎกระทรวง ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว โดยส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงหรือกฎกระทรวง ให้วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไปเป็นวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ ซึ่งเมื่อมีผลบังคับใช้แล้ว ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ โดยเมื่อพิจารณาตามเนื้อหาสาระของมาตรการจะพบว่า มาตรการบางส่วนเป็นมาตรการที่ต้องมีการขออนุญาตก่อนดำเนินการ ดังนั้น หน่วยราชการ ประชาชน เอกชน ที่จะดำเนินการใดๆ ต้องตรวจสอบกฎหมายให้รอบคอบว่ากิจกรรม หรือการดำเนินโครงการที่ประสงค์จะดำเนินการนั้นต้องห้ามตามกฎหมายหรือไม่ และมีขั้นตอนทางกฎหมายนอกเหนือจากที่เคยปฏิบัติหรือไม่เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนก่อนดำเนินการใดๆ เช่น ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมกำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นหรือกำหนดประเภทหรือขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ ๓๕ ประเภท ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพื้นที่เปราะบาง ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โครงการบางประเภทหรือบางขนาดอาจก่อให้เกิดหรือเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงได้เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นๆ หรือในบางกรณีมาตรการที่กำหนดไว้ไม่ต้องขออนุญาตดำเนินการ ทุกภาคส่วนในพื้นที่ต้องรอบคอบและเฝ้าระวัง ดูแล ติดตาม การปฏิบัติตามมาตรการนั้น ตลอดจนมาตรการอื่น ๆ ที่เห็นชอบร่วมกันกำหนดขึ้น จึงจะทำให้การใช้กลไกด้านพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นและชุมชนอย่างแท้จริง

ระยะเวลาในการบังคับใช้

๑) กรณีที่พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นใช้มาตรา ๔๓ ซึ่งกำหนดเป็นกฎกระทรวง จะไม่มีการกำหนดระยะเวลาการบังคับใช้

๒) กรณีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น ใช้มาตรา ๔๕ ซึ่งบทบัญญัติ ในมาตราดังกล่าวกำหนดระยะเวลาบังคับใช้ โดยปกติทั่วไปจะกำหนดระยะเวลาบังคับใช้ ๕ ปี

ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการ ตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาสาระของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงฯ เรื่อง พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดขึ้นตามกรอบของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในมาตรา ๔๔ มีลักษณะเป็นการใช้ฐานอำนาจของกฎหมายสิ่งแวดล้อมเข้าจัดการในการแก้ไขปัญหาโดยตรงโดยการกำหนดมาตรการ ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของการบูรณาการมีองค์ประกอบหลายอย่างประกอบกันเพื่อให้สามารถคงอยู่ได้และยั่งยืน จึงทำให้มาตรการในกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงฯ จะมุ่งเฉพาะเจาะจงแต่ตัวทรัพยากรอย่างเดียวไม่ได้ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบและกิจกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ที่ไปเกี่ยวข้องกับตัวทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยถึงจะสัมฤทธิ์ผลในการฟื้นฟู คุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จึงทำให้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงฯ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่างๆ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจโดยปริยาย ตามหลักการทั่วไปในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงฯ ซึ่งได้มีการนำหลักดังกล่าวมากำหนดไว้เป็นข้อหนึ่งในมาตรการว่าให้ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมอาคารหรือให้ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการใดๆ ในพื้นที่ เป็นผู้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ โดยจะขอยกตัวอย่างเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น

- มาตรการเกี่ยวกับด้านอาคาร หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด

- มาตรการเกี่ยวกับด้านประมง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายได้แก่ สำนักงานประมงจังหวัด หรือกรมประมงในบางกรณี หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเนื่องจากมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวนี้

- มาตรการเกี่ยวกับด้านโรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรมในบางกรณี หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ ในส่วนของการควบคุมมลพิษ

- มาตรการเกี่ยวกับด้านการล่วงล้ำลำน้ำหรือการกระทำใดๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเส้นทางการคมนาคมทางน้ำ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคในแต่ละสาขาที่ดูแลจังหวัดนั้นๆ หรือกรมเจ้าท่าในบางกรณี

- มาตรการเกี่ยวกับด้านการประกอบกิจการเหมืองแร่ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายได้แก่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ ในส่วนของการควบคุมมลพิษ

- มาตรการเกี่ยวกับด้านมลพิษ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- มาตรการเกี่ยวกับด้านที่สาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในบางกรณี สำหรับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของที่สาธารณะ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- มาตรการเกี่ยวกับด้านปศุสัตว์ หรือ การเลี้ยงสัตว์ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขจังหวัด

การกำกับ ดูแล และ ติดตามผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

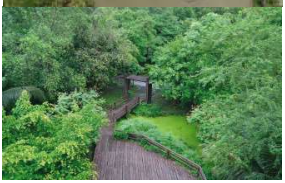

แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ในระดับนโยบาย

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีหน้าที่กำกับ ดูแล และติดตามผลในส่วนของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการให้ความเห็นชอบการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ และ ๔๕ และนำมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๔ มาใช้กับพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเขตนั้น

- คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้ เป็นอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำหน้าที่กำกับ ดูแล พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณากลั่นกรองความเหมาะสมของพื้นที่ที่สมควรกำหนดเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและพิจารณากลั่นกรองความเหมาะสมของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแต่ละพื้นที่ ตลอดจนติดตามผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่บังคับใช้แล้วในทุกพื้นที่

๒. ในระดับพื้นที่

- คณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมของตน รวมถึงให้ความเห็นชอบการนำแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอ

- คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ในการพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

การติดตามและประเมินผล การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

หลังจากที่ได้มีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมแล้ว จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม กรณีบังคับใช้โดยกฎกระทรวงนั้นอาจกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ เช่น สองปีต่อครั้ง หรือ มากกว่านั้น หรือแล้วแต่สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น สำหรับกรณีการบังคับใช้โดยประกาศกระทรวงฯ ควรดำเนินการทุกปี จนกว่าจะหมดอายุการบังคับใช้

วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

ในกรณีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ต้องสงวนรักษาไว้ ตามมาตรา ๔๓ ดำเนินการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ทราบสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าได้รับการคุ้มครองอยู่ในระดับใด

ส่วนกรณีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ปัญหาตามมาตรา ๔๕ นั้น ดำเนินการติดตามและประเมินผลเพื่อติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า ฟื้นฟูจากสภาพปัญหาและความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นหรือไม่ในระดับใด ตลอดจนสามารถยับยั้งความเสียหายไม่ให้เพิ่มและเกิดผลกระทบในวงกว้างมากขึ้น และแก้ไขสภาพปัญหาให้หมดไปหรือไม่อย่างไร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการติดตามและประเมินผล

- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นต่อไปหรือไม่

- ใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ในกรณีที่เกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการบังคับใช้ และสำหรับการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้นต่อไปในอนาคต เพื่อให้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเกิดผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขสภาพปัญหาและฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเภทของข้อมูลที่จำเป็นต้องจัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล

- สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- สถานการณ์และสภาพปัญหาต่างๆ ทั้งที่มีอยู่เดิมและหรือมีเพิ่มขึ้นใหม่
- สถานการณ์การฝ่าฝืนมาตรการ และการปฏิบัติตามมาตรการและการไม่ปฏิบัติตามมาตรการ
- ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการบังคับใช้
- มติของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ที่ตั้งขึ้นตามประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ความรับผิดชอบในคดีสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิงแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเป็นระบบโดยในเรื่องของพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม อยู่ในส่วนหมวด ๗ บทกำหนดโทษ ซึ่งเป็นมาตรการในทางอาญาต่อผู้ที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และผู้ที่มีหน้าที่หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดโดยความรับผิดในเรื่องพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ได้แก่

ความรับผิดตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของบุคคลทั่วไป ที่หมายถึง ความผิดที่ไม่ได้เจาะจงหรือระบุตัวผู้กระทำผิดไว้ เป็นการกระทำของบุคคลทั่วไปที่เข้าองค์ประกอบของความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๙๙

ผู้ใดบุกรุกหรือครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าไปกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลาย ทำให้สูญหาย หรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ หรือก่อให้เกิดมลพิษอันมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่กำหนดตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรานี้ คือ การบุกรุกหรือครอบครองที่ดินของรัฐโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ การสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งศิลปกรรม การกระทำที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้ จะต้องมีการกระทำจริงๆ ซึ่งรวมถึงการงดเว้นการกระทำในส่วนที่ตนมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำนั้นด้วย โดยไม่คำนึงว่าเป็นการจงใจหรือประมาทหรือไม่ การกระทำผิดตามมาตรานี้ยังรวมถึงการกระทำที่เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา ๙๖ ที่มลพิษจากแหล่งกำเนิดนั้นได้สร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ อีกด้วย โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๔ หรือตามประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดตามมาตรานี้ คือ การฝ่าฝืนข้อกำหนดการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตอนุรักษ์หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๔ หรือตามประกาศมาตรา ๔๕ โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

การยื่นเรื่องราวร้องทุกข์กล่าวโทษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖(๓) ได้ระบุไว้ว่าเพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้ การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใดๆ อันเป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ดังนั้น ในกรณีพบการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓ หรือพบการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรการที่กำหนดขึ้นในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมมาตรา ๔๕ บุคคลที่พบเห็น บุคคลผู้เสียหาย พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายนี้ หรือ ตามกฎหมายอื่นที่กำกับการปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือ ประกาศกระทรวงฯ สามารถยื่นเรื่องราวร้องทุกข์กล่าวโทษ ก่อนที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีเพื่อเยียวยาความเสียหาย

การฟ้องคดี

เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายได้กำหนดตัวผู้ที่มีอำนาจในการฟ้องร้องคดีอาญาไว้โดยเฉพาะ คือ พนักงานอัยการและผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นสามารถเป็นโจทก์ฟ้องคดีผู้กระทำผิดนั้นต่อศาลได้

ขั้นตอนการดำเนินการเอาผิดตามบทลงโทษในมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐

๑. บุคคลที่พบเห็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรการที่กำหนดไว้ ในกฎกระทรวง หรือ ประกาศกระทรวงฯ บุคคลผู้เสียหายจากการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรการในกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหรือปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่กำกับการปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงฯ ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าพนักงานสอบสวน

๒. เจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เช่น สอบปากคำ ตรวจดูสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมพยานหลักฐาน และสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการ

๓. พนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง แล้วแต่สำนวน

๔. ในกรณีสั่งฟ้อง ศาลจะประทับรับฟ้อง และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถกำหนดไว้ในมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามที่ปรากฏในมาตรา ๔๔ (๓) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้นให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

มาตรการในข้อนี้เป็นลักษณะของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการหรือกิจกรรมที่คาดว่าน่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพื้นที่เปราะบาง โครงการบางประเภทหรือบางขนาดอาจก่อให้เกิดหรือเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงได้เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นๆ

ในประกาศกระทรวงฯ จะมีการกำหนดให้ต้องมีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดประเภทโครงการ หรือกิจการที่สมควรจัดทำไว้ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

บุคคลที่มีบทบาทในการพิจารณา

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่

คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในการกำกับดูแล และติดตามในเรื่องของการพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมของตน

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้จัดทำโดยบุคคลผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ชำนาญการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องที่ที่ประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ซึ่งเมื่อมีท้องที่ใดที่ได้รับการประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและมีมาตรการที่กำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ฯ ขึ้น เพื่อใช้เป็นการเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

พื้นที่ใดที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมแล้ว ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามความในมาตรา ๓๗

การจัดทำแผนฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ในกรณีพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมประเภทที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตามมาตรา ๔๕ นั้นนอกจากมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้บังคับ เพื่อยับยั้งความเสียหายไม่ให้เพิ่มและเกิดผลกระทบในวงกว้างมากขึ้น และเยียวยาความเสียหายให้หมดไป ตลอดจนป้องกันเหตุแห่งความเสียหายนั้นไม่ให้เกิดขึ้นอีก ยังจำเป็นที่ต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เพื่อช่วยส่งเสริมให้สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น กลับคืนสู่สภาวะธรรมชาติเดิมโดยเร็ว ซึ่งหนึ่งในวิธีการนั้น คือ การจัดทำแผนฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

แผนฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จะใช้เป็นกรอบแนวทาง และแผนงาน ในการของบประมาณในการดำเนินการฟื้นฟู โดยงบประมาณในการดำเนินการจะมาจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น งบประมาณของหน่วยราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ลักษณะของแผนงานในด้านต่าง ๆ

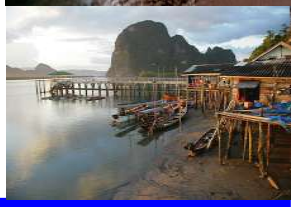
ด้านมลพิษ

- ควรสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่และความเร่งด่วนของปัญหา
- สามารถบรรเทาปัญหามลพิษได้ค่อนข้างสูงและมีประสิทธิภาพ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ต้องแก้ไข และความเร่งด่วนของปัญหา
- มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่ละกิจกรรมมีความสัมพันธ์ กันเป็นขั้นเป็นตอน
- เหมาะสมด้านวิชาการและเทคนิค และไม่ก่อผลกระทบตามมา
- ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น
- สามารถฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้กลับฟื้นคืนสู่สภาพเดิมเป็นลำดับ
- มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนจากภาคส่วนต่างๆ

องค์ประกอบของแผนงานฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- หลักการและเหตุผล
- สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด
- วัตถุประสงค์ของแผน
- เป้าหมายของแผน
- แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- แผนงานย่อย / โครงการย่อย (หลักการและเหตุผล, วัตถุประสงค์, สถานที่ดำเนินโครงการ, ระยะเวลาดำเนินโครงการ, กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ, ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ, การบริหารโครงการ, ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ)

ปัจจุบันมีการดำเนินการออกประกาศกระทรวงและกฎกระทรวงจำนวน ๑๓ ฉบับ ได้แก่

๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) กฎกระทรวง ฉบับที ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓) กฎกระทรวง ฉบับที ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๔) กฎกระทรวง ฉบับที ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕) กฎกระทรวง ฉบับที ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๖) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ขยายระยะเวลาการใช้บังคับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๕๓

๗) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิงแวดล้อม เรือง ขยายระยะเวลาการใช้บังคับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๕๓

๘) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิงแวดล้อม เรือง ขยายระยะเวลาการใช้บังคับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่ายาง และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อำเภอหัวหิน และอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓

๙) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิงแวดล้อม เรือง กำหนดเขตพืนทีและมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณท้องที่ตำบลตลิ่งงาม ตำบลบ่อผุด ตำบลมะเร็ต ตำบลแม่น้ำ ตำบลหน้าเมือง ตำบลอ่างทอง ตำบลลิปะน้อย อำเภอเกาะสมุย และตำบลเกาะพะงัน ตำบลบ้านใต้ ตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. ๒๕๕๗

๑๐) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่ตำบลวัดเกต ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ ตำบลหนองผึ้ง ตำบลยางเนิ้ง และตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และในท้องที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๑) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่เมืองโบราณศรีมโหสถ อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๒) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่อำเภออ่าวลึก อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเหนือคลอง อำเภอคลองท่อม และอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑๓) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่อำเภอคุระบุรี อำเภอตะกั่วป่า อำเภอท้ายเหมือง อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา พ.ศ. ๒๕๕๙

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

๑) พื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

๒) พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม

๓) พื้นที่บางส่วนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

๑) พื้นที่อำเภอปลวกแดง อำเภอนิคมพัฒนา และอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

๒) พื้นที่ต้นน้ำ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

๓) พื้นที่ชายฝั่งทะเล อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร

๔) พื้นที่แหล่งพลับพลึงธาร จังหวัดระนอง และจังหวัดพังงา

๕) พื้นที่ปากแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี

คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

จากการที่กฎหมายกำหนดให้การออกกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงฯ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ต้องได้รับความเห็นชอบหรืออนุมัติจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังนั้น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อพิจารณา กลั่นกรอง และกำกับดูแลการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. นายประสงค์ เอี่ยมอนันต์	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
๒. นายสันติ บุญประดับ	ประธานอนุกรรมการ
๓. เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๔. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๗. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๘. อธิบดีกรมป่าไม้ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๑. อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมที่ดิน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๖. อธิบดีกรมประมง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ

๑๗. อธิบดีกรมธนารักษ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมเจ้าท่า หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๒. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน	อนุกรรมการ
๒๕. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๗. ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๘. นายอำนาจ วงศ์บัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	อนุกรรมการ
๒๙. ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๓๐. เจ้าหน้าที่สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑. เจ้าหน้าที่สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

๑. พิจารณากลั่นกรองความเหมาะสมของพื้นที่ที่สมควรกำหนดเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. พิจารณากลั่นกรองความเหมาะสมของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่จะกำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวง ที่ออกตามความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. กำกับและติดตามการดำเนินการตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๔. พิจารณาและเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟู รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับ

๕. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจหรือคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการตามความเหมาะสม

๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘, ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย, กรุงเทพฯ
- สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำกรอบทิศทางบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ, แนวทางการจัดทำแผนฟื้นฟูและบำบัดสิ่งแวดล้อม
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, คู่มือประชาชนระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดระนอง ตรัง สตูล และการปรับปรุงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๗

ที่ปรึกษา
คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

นางรวีวรรณ ภูริเดช
เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

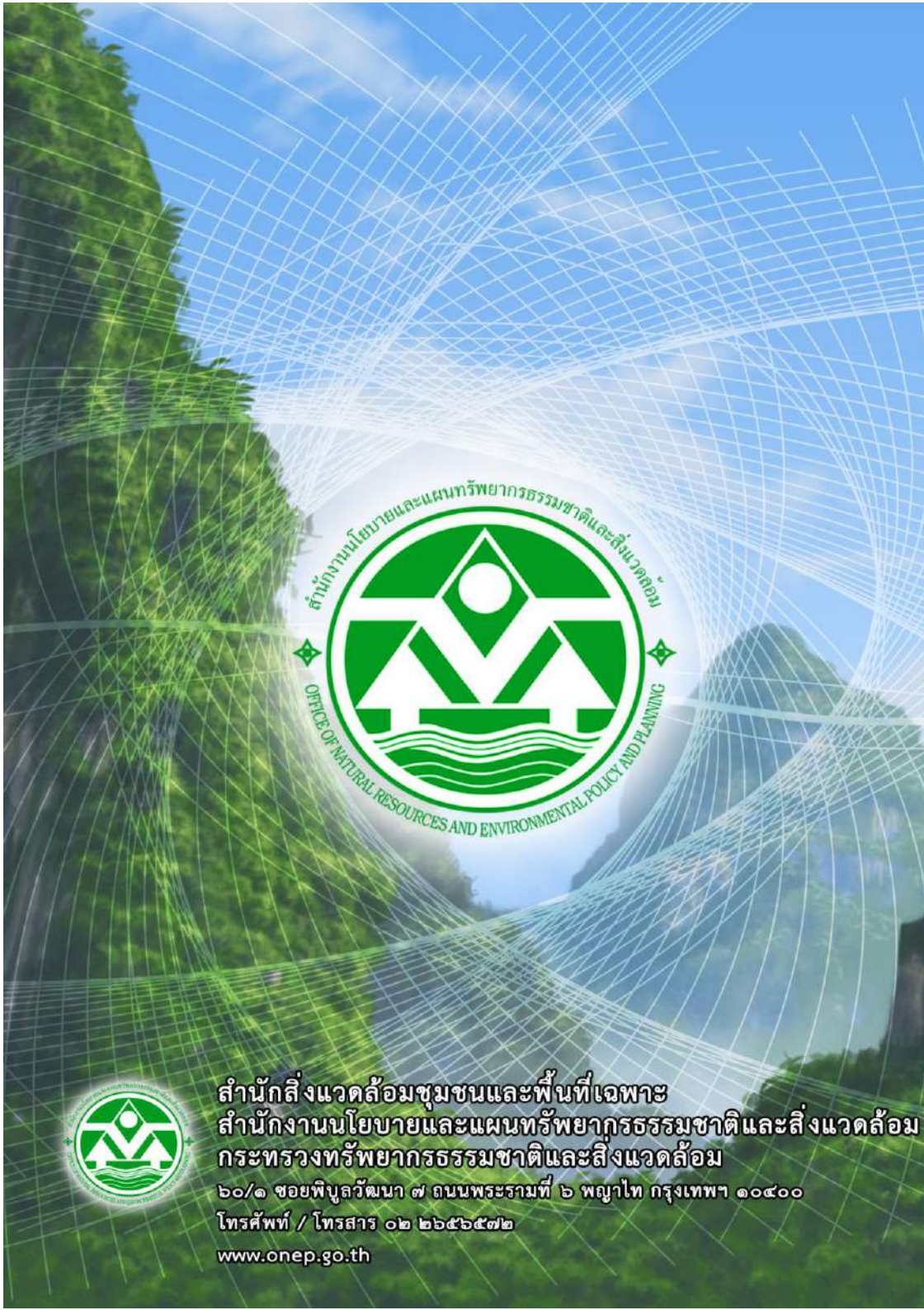
นางปียนันท์ โภณคณาภรณ์
รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พิมพ์ครั้งที่ ๑
พฤษภาคม ๒๕๕๙

(ฉบับปรับปรุงใหม่)
จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

การอ้างอิง
สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙, พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม,
กรุงเทพฯ

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย
กลุ่มงานพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๗๒

สำนักสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ / โทรสาร ๐๒ ๒๖๕๖๕๗๒
www.onep.go.th